

KISVÁRDAI LAPOK

JÚNIUS 22.

A HATÁRON TÚLI MAGYAR SZÍNHÁZAK XX. FESZTIVÁLJÁNAK NAPILAPJA – X. ÉVFOLYAM 4. SZÁM – 2008. JÚNIUS 22.

Állj, s felelj, ki vagy

Mintha a Hamlet című színdarab végtelenített első másodperceibe költöztem volna. Folyamatos őrsgében állok Helsingör várának szellemjárta bástyafokán, foltozott láncingemben dideregve várom a váltást. Jöjjön már végre valaki más! Rohadt sötét van. A parancs szerint tilos őrüzet gyújtani, nem látszhat fény a tenger felől. Dühöng a szél. Végre mozdul a sötétség, a kőlépcsőn valaki jön. Barát vagy ellenség? Melyik a rosszabb? Megmarkolom a lándzsát, odakiáltok:

- Állj, ki vagy?

- Nem úgy, te állj, s felelj, ki vagy! – üvölti vissza a sötétség.

Most kellene kimondanom a jelszót. Nem jut eszembe. Amaz meg csak jön, léptei közelednek, csörög a vas.

Apám szerint nemcsak a világ minden valamirevaló színdarabja, de maga a színház is ezt a kéretlen kérdést teszi fel nézőinek és csinálóinak: Ki vagy te, öregem?

Többé-kevésbé jogosan gondolom időnként, hogy értem a dolgomat. Első olvasásra megérezem egy színdarabról, milyen kézzel írták. Perceken belül felismerem a színpadon a tehetség kézjegyét. Nemigen lehet becsapni hókuszpókuszokkal. Tudom, mi a trendi, és mi az, amit megevett az idő. Az emberi tekintet szakértője vagyok. Látom, ki az, aki elébe lép, s ki az, aki csak úgy csinál. Meg tudom állapítani, mibe kerül egy díszlet, jól van-e beállítva a fény, helyesen húzzák-e a muzsikát. Ismerek kéttucatnyi, minden helyzetre érvényes színházi jelszót...

És most itt állok Kisvárdai „bástyafokán”, és fogalmam sincs semmiről. Érvénytelen a mindentudás.

Az eddig látott előadások túlnyomó részéből árad felém a kiszolgáltatottság. Ezek láncing nélkül lépnek elélem! Meztelenek a ruha alatt! Orgánumuk van, és tájszóval beszélnek! Zokognak, hadonásznak, levetik magukat a földre! Kimeresztik a szemüket! Belesápadnak! Szívüket a tenyerükön hordozzák! Kijönnek meghajolni, és belenéznek a szemembe! Valamit akarnak tőlem! De az Isten szerelmére, micsodát? Hiszen semmi se igazi már! Az egész egy rémálom! Rossz emléke valaminek, ami sose volt igazán! Budapest, Kisvárdai, Párizs, Sepsiszentgyörgy! Nem mindegy, hol nem volt? Semmi nincs, ami van!

Horváth Péter

Érzéketlenül

Csáth Géza: A Janika – Kassai Thália Színház

Hosszú, közös előtörténete van **Korognai Károlynak** és Csáth Géza legismeretesebb drámájának, *A Janika* címűnek. Szegeden Valló Péter rendezésében Perticsét játszotta az akkori direktor (a vérszegény előadáshoz anno sajnós volt szerencsém), Pécsen pedig néhány éve megrendezte a darabot. Kassán egyesítette korábbi tapasztalatait, s a felszarvazott Pertics megformálása mellett a rendezés feladatát is magára vállalta.

Egy alkotó alapvetően két esetben nyúl többször ugyanahhoz a darabhoz. Egyrészt akkor, ha elégedetlen az első színrevitel eredményével: a széria lefutása után is tovább érik, dolgozik benne az anyag, hogy aztán hosszabb-rövidebb idő múlva újra a nézők elé tárja aktuális megfigyelési kísérletét. Másrészt akkor, ha emberünk hakniban utazik: ami egyszer úgy-ahogy összejött, azt újra meg újra el(ő) lehet adni. Újszülöttek mindig vannak, pláne egy másik városban vagy országban. Jóindulatúak lévén abból indultunk ki, hogy Korognai Károly az elmúlt közel tíz évben, amióta szorosabb kapcsolatot ápol a Csáth-szöveggel, annak legmélyére hatolt, s a darabban ténylegesen megfogalmazott viszonyokról született gondolatainak esszenciáját nyújtja majd át kassai rendezésében.

Egy dolog a jóindulat, ám egészen más lapra tartozik az, amit a színpadon látunk. **Szöke Anita** tervezte az egységesen rossz stílusban tartott díszletet és jelmezeket. Ordenáré, színes virágmin-

tás, csillogó szálakkal összezavart függönyök adják a lakás falait (amikor Perticsné szintén mintás ruhát visel, beleolvad a falba). A nagyjából félkör alakú teret – melyben a polgári enteriőr közhelyeit állították glédába kanapétól kályhán át a hol álló, hol járó falioráig – három kovácsoltvas (?) ajtó töri meg: a cselédek hallgatózhatnak mögöttük s a többi szereplő gondterhelt ábrázatát is nézegethetjük a van is-nincs is nyílászárón keresztül. (Nyilván véletlen, hogy a tér alapstruktúrája pontosan egyezik a szegedi, Valló rendezte előadásával.)

Zavaró és zavaros eldöntetlenség jellemzi az egész előadást. A hosszú nyúló előjátékban Perticsné épp reggelijét fogyasztja, amikor kiég az asztal fölötti izzó, amit Michael Nyman idegesítően sokszor visszatérő aláfestő zenéjére cserél ki a személyzet. Tessék rájönni, itt most a kiégő izzó előrevetíti a tragédiát! A kéjes szájmozgásokkal (nem) elnyammogott kifli igazi, a később a szobába érkező cseléd viszont már csak a levegőt keveri habverőjével – miért is? Ez utóbbi egyike annak a soktucatnyi forszírozott, erőltetett gesztusnak, ami a színt elárasztja az előadás közel két órájában.

Hiteles színészi jelenlét helyett csupán megkoreografált mozdulatsorokat látunk, ráadásul azokat is nehézkesen kivitelezve. Van homlokráncolás és

Varga Livia és Petrik Szilárd

elkenődött szemfesték, sóhajtozás és szempilla-rebegtetés, teátrális kirohanás és rengeteg üvöltözés – egytől egyig hazug, bár egyértelműen lefordítható klisék.

Nem érezni mögöttük az orvos Csáth morbid humorát (a Korognai által az előadásba erőszakolt humortalan szellemeskedést most ne firtassuk). Az előadásban semmivé foszlik az a minden lelki rezdülésre reagáló, végtelenül érzékeny megközelítésmód, ami *A Janikát* egyedülállóvá teszi a magyar drámairodalomban. Csáth Géza a hétköznapi szerelmi háromszög-történet kisszerű szereplőit laboratóriumi körülmények közé helyezi, amikor a címszereplő, a darabban láthatatlan Janika gyors lefolyású betegségével, majd halálával egyetlen pillanat alatt szétrombolja a már eleve erodálódott polgári idillt. A deklarált családi boldogság erőszakos mutogatása, a nem vállalt gyermek halála mint a szerető számára szabadulást hozó aktus, az egykori, akkor is talán csak jobb délutáni elfoglaltság híján bekövetkezett affér utólagos elemezgetése – ez ugyan mind elhangzik és megmutatódik a kassai színpadán, ám nem történik meg.

Varga Livia

Jászay Tamás

Rezsó Szeress

Müller Péter: Szomorú vasárnap – Szabadkai Népszínház

Ülünk a színpadon egy fehér színű, kicsit lelakott, hetedik kerületi mennyországbán. Ez az a hely, ahol Seress Rezső az utolsó számláját rendezi, mielőtt a Jóisten a keblére ölelné. Mert hogy ez az illető élet- és halálút végkimenetele, az nem lehet kétséges.

Pálfi Ervint látjuk a pianínónál, mint ha csak most hagyta volna abba a zongorázást a *Záróban*. Sokért nem adnám, ha tényleg látnánk, mindvégig. Ha másképp állna a zongora, ha nem kellene a hangszerhez ülve folyton hátat fordítania nekünk, ha végestelen végig a szemünk előtt lenne, a némafilmkor-szakos fejével, a tiszta tekintetével, a szomorú bohócrá kifestett félarcával.

Hogy mit tudott Seress Rezső, a kicsi, repedt fazék hangú, úgy ahogy zongorázó énekes és iskolázatlan komponista, az bizonyos értelemben épp úgy titok és csoda, mint az, hogy mit tud Pálfi Ervin. Eljátssza számunkra Seress Rezsőt, de persze nem a Dob utcai slemilt, aki Zuglóba sem lett volna képes emigrálni, hanem egy globálmagyar művészembert, akin keresztül gázolt a történelem, azután megkeseredett, s kiszáradt belőle a tehetség nedve. Pálfi különösen az előadás első részében hozza lefegyverzően ezt

G. Erdélyi Hermina

az ízesen beszélő figurát, aki – talán a Kispipa vendéglő dohányfüstjétől irritálva – rekedtes hangon indít minden mondatot, s torokból göcögtetett nevető hangocskákkal köti össze egyik poénját a másikkal.

Pálfi Ervin minden olyan adottságot felhasznál ehhez a Seress-figurához, ami az ismert főhős életében szerepelt. Meggyőzően adja az éneklést, a zongorázást, a táncot, de még az akrobatikát is. A legtöbbet persze színészetből hozza, hiszen épp ennek segítségével hiteti el velünk, hogy a fentieknek valóban a birtokában van. Pálfi Seress-alakítása egy rokonszenves fiatal színész szépen cseperedő, növegető, erősödő pályájának olyan állomása, amit jóleső érzés dokumentálni.

Persze nem annyira nehéz egy ilyen feladattal megbirkózni – de, biztosan nehéz, ám mégis könnyebb kicsit –, ha az embernek **G. Erdélyi Hermina** a partnere. G. Erdélyi Hermina olyan színésznő, akinek az arca sorsot mutat. Sőt bizonyos értelemben az alkata is, elvégre 150 centisen sudár dizőzt adni elő – méghozzá olyan hatásfokkal, mint ahogyan ő tette tegnap este: Alföldi Róbert zsúritagot meghódítva, ujj köré csavarva, majd egyetlen mozdulattal elhajítva és összetörve –, ehhez kétségkívül jó adag humor és egészséges önirónia szükségeltetik. Így is kezdődik

az előadás, hogy a sajátos gyónáshoz Seressné Helén stilizált affektáltsággal csatlakozik. Aztán elragadja az életjáték, belefolyik a természetes megéltétségbe, amely olyan szépen bele van vésődve G. Erdélyi Hermina arcába. Kislányos törekenységén végtelen drámaisággal üt át a női erő. Az esendőség bája és a céltudatosság keménysége. Emlékezetes pillanatokot kapunk a színésznőtől. Például azt, ahogy oda-simítja az arcát a férje hátához, amikor Seresst elviszi egy tizedes (**Szöke Attila** általános segéderő.) Vagy amikor kiborítja a zongoraszékből kiborult férjét, aki négy évi háborús távollét után tért haza, s az otthonában egy másik férfit talált az asszonya mellett.

A szabadkaiak **Kovács Frigyes** rendezte szép előadása a második részben némiképp veszít varázserejéből és svungjából, egyenes arányban avval, ahogy komorodik el a történet. Nem mintha kecsegtetett volna bármi jóval addig is. Hiszen tudjuk elejétől fogva, hogy a tériszonyos Seress Rezső végül leugrott vagy leesett abból az ablakból. Amely ablak úgy leng fölöttünk a magasban az előadás végén, mintha valami morbid humorú atyaúrsten ringatná játékosan, halálosan. Miközben mi ott csúszkálunk rajta mindannyian. Kapaszkodjon, akinek van mibe!

Stuber Andrea

Ötletdömping, Elektra-sokk

Elektra – székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, Udvarhely Néptáncműhely

A királylányt mostohaanyja a város szélére száműzte – tökéletes választás tehát az előadás helyszíne, a Várszínpad. A talált tér izgalmas többletjelentést kap, és valamiféle realitást is ad az előadásnak: várságával méltóságot, hatalmat és erőt sugároz, ugyanakkor van a vastag téglafalakban és az ablakokban valami börtönszerű. Kemény csupasztságot ígér az előadás. Ez az ígélet beváltatlan marad, felszínre jut azonban Euripidész tragédiájának egy olyan mélyrétege, amely bizonyára sok néző számára rejtve maradt eddig. **Sorin Militaru** Elektra-rendezésében a túlfokozott groteszk szándék a visszájára fordul: nem sírásba hajlóan nevetet, hanem közönségesen megröhögtet, és olyan nyira jelen van, hogy helyenként azt érzi az ember, darabtemetést lát.

Különösen köszönhető ez a **Szabó Jenő** alakította Földműves figurájának, aki az előadás két lábon járó V-effektje a középkorúságára el nem sajátított borotválkozási technikájával, fehér zoknijával, narancsokkal teli nejlonszatyrával, összes mimikájával és mozdulataival. No és amikor le-derűs-parasztozzák... De az sem túl szerencsés a nézői rekeszizmok számára, hogy az Oresztészt játszó **Gábor Albinnak** kopaszodására utaló megjegyzést tesznek, vagy az élelmedett kort őszre fújt hajjal szájbarágásig nyilvánvalóvá tevő vak Aggastyánnak (**Molnos András Csaba**) azt mond-

ják: Megvittem a hírt a vaknak, de ő látni akar, látni. Az is meglehetősen vicces, ahogyan a játékbabák sírásra képesek, sőt a babafej test nélkül is tud oázni (mire képes a mai technika).

A rendező többszörös és fölösleges erősítéssel kíméletlenül tárja elénk mindazt, ami eszébe jutott a darabban kapcsolatban. Az Udvarhely Táncegyüttes tagjaiból álló kar kizárólag redundáns információt közöl. Első koreográfiájuk után érdektelenné válik a többi azonos tartalmú mozgássor, amit a bármilyen előadásban alkalmazható, illusztratív értékkel nem bíró, stílustalan elektronikus zenére adnak elő. Pedig mindössze egyetlen, jól felismerhető történetmozgató motívumról van szó: a megölt apjának emlékéitől megszabadulni nem tudó Elektra (**Jakab Orsolya** koncentrált és fegyelmezett alakításában), aki annak ellenére, hogy bőven gyerekkorú volt még, amikor a papát elvesztette, sőt talán emlékei sincsenek róla, ezt a kvázi-emléket nemhogy nem feledi, hanem mély szerelmet táplál iránta. Dörömbölhet a kapuján bárki, szülhet ő bárkinek gyereket, ő csak Agamemnonnal (**Lőrincz Sándor**) jutna el a kielégülésig, aki azért biztos, ami biztos, szellem alakjában fel-feltűnik a színen.

Vannak azonban dolgok, amikre nem kapunk választ Mi tartja össze Oresztészt és Elektrát? Ki is Püladész

(**Benedek Botond-Farkas**): Oresztész harcostársa, barátja, netán szerelme? Mi történik vele a csata után, mire gondol, ha egyáltalán gondol valamire, magányos üldögélése közben? Mások pedig következtelenné tűnnek. Ha az isteneket is megrázza az áramütött Agamemnon, a kislánynak, aki megtalálta, és elsőként ér a holttestet, miért nincs semmi baja?

Az előadás színvilága markáns, aszszociációkat keltő. Klütaimnésztra (**P. Finczinski Andrea**) nimfomániáját hangsúlyozandó vörös alsóneműben, majd néhány év elteltével vörös kosztümben jelenik meg. Nimfomániája eközben szelídült, idegállapota viszont sokat romlott. Agamemnon, a büntelen áldozat fehér (alsónadrágilag és testfestésileg), a hátrahajtott derékkal közlekedő mütösmanó-istenek kórházizöldek, Elektra világos fűzőld ruhájával talán kapcsolatban áll velük (de akkor miért a kék bugyi?), a kar fekete, vezetőjük fekete bohóc (**Mezei Gabriella**), aki aztán végül jól megszerzi Klütaimnésztrától a piros kalapot és a magas sarkú cipőt (női féltékenységből vajon?).

A színészek pontosan kivitelezik a rendező előadás-partitúráját, ami technikailag megvalósítható, azt meg is valósítják. A szöveg érthetőségével és artikulálásával akadnak gondok, de ehhez hozzájárul a szabad tér és az is, hogy a beszédet a tánc zaja elnyomja.

Ki állítja, hogy ógörög tragédiát kizárólag komolyan recitálva lehet mondani, miközben a közönség a tisztelettel meghatottságtól mozdulatlanul és pissenés nélkül ül? Lehet belőle például freudi hatásoktól nem mentes, gyakran nevetésre fakasztó revüt készíteni, amelynek legnagyobb tanulsága az, hogy nem szerencsés megromlott házasságban férjnek és feleségnek egyszerre a fürdőszobában tartózkodni, mert azt esetleg egyik fél sem éli túl.

„Az ember minél többet tud, annál boldogtalanabb”

Sorin Militaru a saját Elektráját meséli

Tudom, hogy Magyarországon a „román színház” kifejezést vagy áhítatos tisztelettel, vagy szitokszóként emlegetik. Sokszor találkoztam ezzel, de főleg azt tapasztaltam, hogy teljes értetlenséggel fogadják a mi színházi megközelítésünket.

Számomra a színházban a drámai szöveg mindig csak kiindulási pontot jelent. Nem érdekel semmi, ami klasszikus, mert nem tudom, hogyan éltek az emberek a művek születésekor, mit ettek, mit ittak, a nők milyen fehérenműt hordtak. Szeretem például Csehovot, de egyáltalán nem érzek iránta semmiféle tiszteletet. Sokkal fontosabb számomra az a kép, ami megjelenik előttem, aztán a díszlet, a zene, a mozgás és a színészek személyes tapasztalata, amit magukkal hoznak. Egy kicsit sem számítok arra, hogy az Elektrát a székeludvarhelyi nézők mint ismert sztorit hozzák magukkal a színházba – és egyáltalán nem is érdekel, mit tudnak a görög mitológiáról. Én az én Elektrát mesélem el nekik.

Ez az Elektra arról szól, hogy mindazt, ami velünk életünk során történik, azt nem mi, hanem a gyerekkorunk javarészt eltemetett emlékei vezérik. Ezért látjuk az én Elektrát kislánként, amint imádott apjának halálát végignézi, és attól fogva soha többé nem szabadul tőle. Még akkor sem, amikor már beteljesítette a bosszút.

Brailában, gyerekoromban, lehettem úgy nyolcéves, élt a szomszédban egy lány, talán tizenkilenc éves volt és folyton egy játékbabával sétált az utcán, és én úgy tudtam, hogy az tényleg az ő gyereke. Kérdeztem is anyámat, hogy lehet, hogy nem volt terhes és mégis van gyereke – anyám azzal ütötte el a dolgot, hogy

Sorin Militaru

ehhez én még kicsi vagyok. Jakab Orsolya egy ugyanolyan játékbabával sétál a színpadon, mint akkor, az a lány.

Elektrát én skizofrén személyiségnek látom. Teljesen külön működik benne a realitás, a környező élet, amelyről a legelkeserítőbb véleményem az, hogy végtelenül, nevetségesen kisszerű, és a mánia, hogy meg kell bosszulnia az apja halálát. Ez klasszikus monómánia, valójában Oresztésszel sem tudja megosztani igazán.

A magyar színház, benyomásaim szerint, valami régi dolog konzerválására

törekszik, és ez nekem egyáltalán nem tetszik. Miközben nagyszerűek a magyar színészek és bármire alkalmasak lennének, tudniillik a nagyszerű színész szerintem mindenben nagyszerű – még abban is, ahogy iszik és beszélget a büfében. Amikor Szolnokon Örkény *Macskajátékát* rendeztem, halálosan és egy életre beleszerettem például Almási Éva színészetébe.

Tragédiája és komédiája a mi kétnyelvű színházunknak, hogy nem értem a magyar szöveget, és ezért nem tudom ellenőrizni, hogy érthető-e a magyar néző számára. Többször is szembesítettek azzal a ténnyel, hogy a klasszikus szövegek: a görögök, Shakespeare, sokkal emelkedettebb, irodalmibb magyarsággal szólnak, mint az általam használt román szöveg. De őszintén szólva, úgy gondolom, hogy nem az én dolgom ezzel foglalkozni. Azért van ott a dramaturg, a színészek... És nyilván ennek köszönhető az a nagyon érdekes élményünk, hogy amikor ezt az előadást elvitük Targovistébe egy fesztiválra, a tisztán román nyelvű közönség tökéletesen értette

a történetet és sokkal nyitottabb szívvel fogadta, mint amihez szokva voltunk. Az életünk, ahogy én látom, mostanra teljesen elvesztette minden formátumát: pitiáner, nevetséges a létezésünk. Boldogság csak azoknak adatik, akiket Euripidész isteneknek, de a román szöveg inkább „fentlétlőknek” nevez. Minél többet tudsz meg tehát a világról, annál kevesebb az esélyed a boldogságra. Ahogy egy román mondás mondja: „Sose vitatkozz a butával, mert annak tele a feje ürességgel és ezért biztos hogy ő győzedelmeskedik”.

Lejegyezte: **Faragó Zsuzsa**

Hordós gyerek

Gogol: Háztűznéző - Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház

Az első kisvárdai néhány nap, úgy tűnik föl, az ajtók jegyében telik. A Szabó Magda-darab egyenesen címében hordozza, s a beregszásziak második itt látható produkciójában **V. Csolti Klára** díszlettervező is öt darabot szerkesztett belőlük a színpadra. Arra a színpadra, ami, még így, beszújtva is lötyögős lett: nyilván azért is vált néhol tempótlanná, nehézkessé a játék, mert túl szélesvásznú a színpad, nagyobb a mozgással áthidalandó távolság a megszokottnál. Bár ezt a produkciót viszonylag keveset játszották még „a fiatalok”, ha szabad így neveznünk ezt a remek, a vándorszínészi léttel dacosan és tehetségesen küzdő beregszászi bázisú formációt – ezért a „megszokott” jelző sem pontos.

Melnyicsuk Oleg rendezése arra a bizonyos román(os) vonalra hajaz: azért használom ezt a jelzőt, hogy gyorsan túl legyek a magyarázaton, miféle teret, színeket, maszkokat látunk. Nos, röviden az erős vizuális komponáltságot, a karikázó hatásokat, a pantomim-következetességű koreográfiát, a távolságtartást és stilizáltságot értjük alatta. A darab, mely nagyon szívós, kézre áll, hagyja magát formázni, jól tűri ezt a modort. Megvannak kinek-kinek a hívószavai külsőleg és belsőleg egyaránt: a nagynéni spiritiszta és nyálkákát osztogat, Dunyását, a cselédet mindig ordítva hívja, Dunyása maga is kritikus: felméri és értékén kezeli az egyes kérőket, szimpátiáit lemozogja. Legerősebb a házasságközvetítő asszonyosság tervezettségét: Fjokla Ivanovna csehovi hősnőként lép elének, egyszerű feketében, viszont dohányzik, a rengeteg galambocskázó, térdcsapkodó, „színes” Fjokla után üdítően rezervált és lassúdad, tisztára Mása a *Sirályból*, már-már idézetszerűen. Kocsarkarjov meg egy idő után tortával

jár-kel. (Az említetteket **Vass Magdolna**, **Orosz Melinda**, **Orosz Ibolya**, **Kacsur András** hibátlanul formálják meg.) A gömbalakú szopókán kívül különleges még, hogy Agafja Tyihonovna, a félnék menyasszony halacskákat kap ajándékba kérőtől, s a kis állatosbolti zacskókból engedi be őket a szintén gömbölyű akváriumba. Három hálás és megfelelően kitalált figurát hoz kérekként **Szabó Imre**, **Ferenci Attila** és **Sőtér István**.

A Háztűznézőnek persze olyankor érdemes nekifutni, mikor megvannak hozzá az all-round színészek, akik a vásári vigasság és tréfálkozás fölé emelik ezt a fura, abszurd klasszikust. A beregszásziak ilyenek – ezt már pazarul bizonyították, már akinek kellett – két nappal ezelőtt a *Liliomfival*. Ezért is volt gondolható, hogy amit lehet, belevisznek a remekül gyúrható anyagba. Nyilvánvaló, hogy a másfajta képi meghatározottság és játékmód kissé fékezőnek bizonyult: fergeteges komédia, legalábbis az itt látható estén, nem vált belőle. Kevesebb poén jött át, mint felteszem, akár egyéb alkalmakkor is. De a szép, kitarított csöndek, a két félnék, suta ember egymásra találása viszont

gyönyörű lett, s az, ahogy Podkoljoszin frusztrált makogását Agafja remekül fordítja, érti. A kezdetben nehezen beinduló alakítások itt bontakoznak ki igazán.

Ivaskovics Viktor és **Béres Ildikó** a nekilendülés, bátorodás stációt dolgozta ki. Fergeteges a tökéletesen abszurd első, közeledő párbeszédük. A pálfordulás, illetve az ismételt első-kés kissé gyors, nem a teljes monológ, hanem ugyanúgy a fény oldja meg, mint korábban is Podkoljoszin nagy elhatározásait, illetve végső szökését. Bár ebben nem lehetünk biztosak, mert a vég megint fifikus. Általában szokás kitalálni valami slusszpoént, Melnyicsuk is ezt teszi.

A valóságos közlekedő-edényben, a hordóban lelhető föl a végső sugallat (elég hálás megoldás egyébként képi és érzelmileg is): kisgyermekként búvik meg benne Podkoljoszin – avagy mégis, talán lesz frigy, melynek gyümölcse az a bájos fiúcska, akit kiemelnek a hordóból. Hogy melyik a megoldás a kettő közül: nos, ezt lebegteteti a talányosan szép vég.

Budai Katalin

Négy meg három premier Nagyváradon

Házon kívül töltötte az évadot a Szigligeti társulat

A Nagyváradai Állami Színház Szigligeti Társulata a 2007/2008-as évadát „házon kívül” töltötte: a színház épületének belső felújítási munkálatai miatt a nagyszínpadi előadásokat a város két másik előadóterében – a Nagyváradai Állami Filharmónián és a Szakszervezetek Művelődési Házában játszotta. A szervezési nehézségek ellenére a bemutatók száma nem csökkent: négy nagyszínpadi és három stúdió-előadást mutatott be a társulat. A részben hátrányos körülményeket a társulat a nagyközönség számára vonzóbb repertoárral igyekezett kiegyenlíteni, ezért három vígjátékot és egy operettet tűzött műsorra.

Az évad első produkciója Georges Feydeau *A hülyéje* című bohózata volt, amelyet Meleg Vilmos rendezésében a filharmónia termében mutattunk be, az előadásban felléptek a társulat új tagjai is. A hagyományos szilveszteri bemutató – ezúttal Kálmán Imre *Csárdáskirálynő* című operettje – szintén a filharmónia előadótermében volt. Az idei újdonságot az jelentette, hogy a produkcióban közreműködött a Nagyváradai Állami Filharmónia zenekara és énekkara is Kulcsár Szabolcs kolozsvári karmester vezényletével. Az operett pódiumváltozatát Nemlaha György rendezte. A harmadik nagyszínpadi bemutatót, Molnár Ferenc *Az üvegcipő* című vígjátékát Kovács Levente rendező színrevitelében láthatta a közönség. Az évad utolsó premierjére a Szakszervezetek Művelődési Házában

Az őrült és az apáca

került sor, Shakespeare *A tévedések komédiája* című színművét Bodolay Géza átdolgozásában és rendezésében mutatta be a társulat.

A nagyszínpadi előadások mellett három stúdióbemutató is volt az évadban, emellett a társulat új tagjának, Herman Ferencnek a *Svejk, a derék katona* című egyéni produkcióját is műsorra tűzte a színház.

S. I. Witkievicz *Az őrült és az apáca* című drámáját Vadas László rendezésében vittük színre; a produkció az egyik legsikeresebb előadásnak bizonyult az évadban, több meghívást is kapott, így vendég-

szerepelt Marosvásárhelyen, Brassóban, Temesváron és Kecskeméten is.

A színház nagyszínpadán kialakított stúdióteremben volt a romániai ősbemutatója Kazem Shahryari *A nők színei* című darabjának, amelyet Meleg Vilmos rendezett. A művet egy éven át tartó beszélgetéssorozat inspirálta, amelyet a kurd származású francia szerző kelet-európai nőkkel (köztük nagyváradiakkal is) folytatott. A bemutatót követően a produkció vendégszerepelt a franciaországi Vitry-sur Seine-i Jean Vilar Színházban. Ezután a kisvárdai fesztiválon is szereplő kortárs magyar darab bemutatójára került sor: Kárpáti Péter *Nick Carter avagy a végső lezárolás dr. Quartzcal* című színművét Pinczés István rendezte.

Az évadban még felújítottuk a tavaly bemutatott *I. Erzsébet* című produkciót (rendező: Kovács Levente), amellyel a társulat egy székelyföldi turnén is vendégszerepelt, illetve a szintén tavalyi, *Gőzben* című stúdió-előadást.

A Szigligeti társulat a következő évadban is tartó renoválási munkálatok közben három nagyszínpadi és három stúdióbemutatót tervez ugyanazeken a helyszíneken. A meghívott rendezők: Török Viola, Árkosi Árpád és Anca Bradu.

Az üvegcipő

2008. június 22. (vasárnap)

Kávéházi szegleten

„Ha te leszel az erdélyi Cseh Tamás, szólj már Gézának is” – tulajdonképpen csak ennyit kért **Rappert Gábortól** a szóban forgó dalszerző és előadó. Jogdíjat nem.

Ülök a fesztivál egyik új helyszínén, a februárban nyitott Coffein Kávéházi Klubban, és hallgatom Cseh Tamást. Azaz Rappert Gábort, amint Budapestről mesél meg az illegalitásról, Desiré kalandját idézi a munkásszállóról és a dalt a ravaszdi Shakespeare Williamról. Egy szám kivételével egyedül énekel, „csendes” társa a csellós Kovács István. A számokat sztorik fűzik egybe, ezeket valószínűleg a nemrég Szatmárnémetiben rendező Bereményi Gézától és Bérczes Lászlótól kapta.

Van valami megmagyarázhatatlanul fura abban, hogy Cseh Tamás dalait egy viszonylag steril kávéházban, más előadásában hallgatjuk. De a telt ház mégis beszédes: némán ülnek a nézők az asztalok mellett, alig hallhatóan sűrögnek körülöttük a pincérek. Kítartóan hordozzák körbe a söröket, a csokoládé- és teakülönlegességeket. Ingyenes a belépés, az ajtónál a délelőtti kávéházi beszélgetés díszlete, pamlag és fotel, felcíptetett drapéria, valamint egy programot osztogató lány. Nincs cigaretta-moratórium és léghang sem, félhangosan mormol két hűtőpult. Ki-berohangál két nagyon fontos ember, ők másfél órára sem kapcsolhatják ki a mobiljukat. De visszajönnek pár perc múlva. Ahogy az sem kizárt, vasárnap

Rappert Gábor

is visszatérnek, hogy meghallgassák az új Csehovnak nevezett Jevgenyij Griskovec drámáját, a *Hogyan ettem kutyát?* címűt a dunaszerdahelyi Gál Tamástól, vagy kedden a székelyudvarhelyi Sinatra-, pénteken a szatmárnémeti Karády-esteket. De mit lehet tudni, az is előfordulhat, hogy jobban izgatja őket az újdéki színésznők, Elor Emina és Ferenc Ágota csütörtöki műsora, *A rózsza két illata*, amelyben két nő beszélőre várja az előző nap börtönbe került férjét. A történet – úgy hírlík – mulatságos. És meglepő fordulattal zárul.

Szemere Katalin

Két kolozsvári színész, *Hatházi András* és *Palocsay Kata* volt az első vendége szombaton a Coffein Klubbeli kávéházi beszélgetésnek. Mégsem érkezik ma Kisvárdára Vidnyánszky Attila, így Darvai Nagy Adrienne következő nyilvános interjúja hétfő este fél nyolckor lesz – méghozzá három vajdasági alkotóval: Gyarmati Katával, Nagypál Gáborral és Puskás Zoltánnal. Csütörtök délután fél ötkor Darvai Nagy a felvidéki Fabó Tibort és Tóth Tibort kérdezi, pénteken pedig a nagyváradi Hajdú Gézá és Körner Annát. A Coffein Kávéházi Klub programja a Csíky Andrásról szóló könyv bemutatója is kedd délután három órakor. A kötet premierjének résztvevői: Csíky, a könyv írója, Köllő Katalin, valamint a Színészintertjú-sorozat szerkesztője: Demény Péter.

A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgazdálkodási

Médiatámogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál, MCOnet Kft.

11.00 és 14.00

Plüm Plüm kalandjai

Nagyvárad Árkádia Gyermekszínház Lilliput Társulata
Művészetek Háza – Kamaraterem

11.00

Kávéházi beszélgetés a beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház művészeivel.

Coffein Kávéházi Klub

15.00

Kárpáti Péter: **Nick Carter**

Nagyvárad Állami Színház Szigligeti Társulata – Rákóczi-stúdióterem

15.30

Ünnep

Sepsiszentgyörgyi M Stúdió
Főtéri Színpad

17.00

Jevgenyij Griskovec: **Hogyan ettem kutyát?**

Dunaszerdahelyi Epopteia Társulási Műhely – Coffein Kávéházi Klub

19.00 – Ibsen: **Nóra**

Marosvásárhelyi Színművészeti Egyetem Akadémiai Műhely
Művészetek Háza

21.00

Gárdonyi Géza: **A bor**
Komáromi Jókai Színház
Várszínpad

A címlapon

Béres Ildikó és Vass Magdolna
a Háztűznézőben

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea

Szerkesztőség: Jászay Tamás,
Papp Tímea, Szemere Katalin

Fotó: Kovács Bertalan

Nyomdai előkészítés: Jurás László

Nyomdai kivitelezés: PIREHAB (Kisvárdai)

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Nemzeti Kulturális Alap

www.kisvarda.szhaz.hu